

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

ในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) คนไทยและสังคมไทยต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความจำเป็นในการดำรงชีวิตภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วให้อยู่รอดปลอดภัยและสามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆได้นั้น เราต้องเตรียมคนให้ตระหนักถึงความก้าวหน้า รู้เท่าทันโลกและสามารถสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งปัญญาและสังคมแห่งการเรียนรู้

ในการสร้างสรรค์สังคมดังกล่าว ต้องอาศัยการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นแนวทางสำคัญที่จะทำให้สำเร็จได้ ทั้งนี้เป็นเพราะการศึกษาเป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ดังที่อรุณ จันทวานิช กล่าวว่าการศึกษาคือกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่องและมั่นคงตามศักยภาพของแต่ละคน ทั้งในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคลและสมาชิกของสังคม (อรุณ จันทวานิช, 2554, หน้า 45)

การพัฒนาการศึกษาให้ทันกับโลกอนาคต เป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในปัจจุบันจึงมุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ให้มีความสมดุลกันทั้งด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ รวมทั้งด้านระดับความคิด ค่านิยม และพฤติกรรมที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพัฒนาคนไทยให้เป็นผู้ใฝ่ในการเรียนรู้ รู้จักคิดวิเคราะห์ ใช้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ มีความคิดรวบยอด มีจินตนาการ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546 หน้า 64)

จากความสำคัญของการศึกษาทำให้เกิดการแสวงหาแนวทางหรือวิธีการจัดการศึกษาที่เหมาะสม เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่ง กำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ เต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 หน้า 85)

เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการเชิงประจักษ์ ที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ตีหลายอย่าง เช่น ครูผู้สอน หลักสูตร อาคารสถานที่ที่เหมาะสม สื่อ/อุปกรณ์การเรียนการสอน และผู้เรียนที่พร้อมที่จะ

เรียนรู้ ในปัจจัยสำคัญดังกล่าว นักการศึกษาให้ความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้และการสอนของครู ซึ่งส่วนมากยังมีปัญหาอยู่ดังที่ วิจิตร ศรีสอ้าน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในช่วงเวลานั้น ได้กล่าวถึงปัญหาสำคัญของการศึกษาในการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง อาจารย์มืออาชีพ : กระบวนการสร้างและพัฒนาแก่คณาจารย์สังกัดสถาบันอุดมศึกษามากกว่า 1,300 คน ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพฯ สรุปความได้ว่า "...ครูอาจารย์ทุกระดับควรเน้นการสอนเพื่อการถ่ายทอดความรู้ให้น้อยลง เพราะนักศึกษาในปัจจุบัน สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้หลากหลาย ผ่านสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ ควรเน้นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และการเข้าถึงความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาให้มากขึ้น ซึ่งเป็นจุดอ่อนของการศึกษาไทยทุกระดับ..." (วิจิตร ศรีสอ้าน, 2550, หน้า 22)

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ นลินี ทีหอคำ ที่ว่า การเรียนการสอนในปัจจุบันยังเป็นปัญหาอยู่ ยังเน้นการท่องจำมากกว่าการสอนให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น อีกทั้งให้ความสำคัญแก่ครูในฐานะผู้รู้ และผู้บอกความรู้มากกว่าการสอนให้เด็กศึกษาค้นคว้าตามความสนใจ ตามความถนัด ตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน (นลินี ทีหอคำ, 2541 หน้า 60)

จากการสังเกตการณ์สอนในรายวิชาสุนทรียภาพทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย ก็ใช้วิธีการสอนดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้นักศึกษาไม่สนใจเรียนเท่าที่ควร เพราะต้องนั่งนิ่งๆ เพื่อฟังด้วยความเกรงใจ เป็นผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ขาดการแสดงความคิดเห็น ผลการสอนดังกล่าวทำให้เด็กคิดไม่เป็น เพราะเวลาที่ใช้ในห้องเรียนส่วนมากจะใช้ในการฟังครูอธิบายมากกว่าการคิดเกี่ยวกับปัญหา สอดคล้องกับแนวคิดของประเวศ วะสี ที่ว่า "...การเรียนโดยท่องหนังสือหรือเอาวิชาเป็นตัวตั้ง ไม่สามารถทำให้มนุษย์เผชิญและแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ เพราะโลกแห่งวิชา กับโลกแห่งความเป็นจริงต่างกัน การเรียนโดยเอาวิชาเป็นที่ตั้งเป็นการแยกตัวเด็กออกจากความเป็นจริงของชีวิตและสังคมที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว..." (ประเวศ วะสี, 2543, หน้า 12)

นักการศึกษาหลายท่านจึงพยายามหาวิธีการที่จะพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ทั้งเนื้อหาและวิธีการสอนที่เหมาะสมกับบริบทและพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้การจัดการศึกษาเกิดประโยชน์สูงสุด ประกอบกับความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี โดยเฉพาะการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เข้ามามีส่วนร่วมกับการเรียนการสอนที่เรียกว่าบทเรียนสำเร็จรูป เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มัลติมีเดีย ฯลฯ

บทเรียนสำเร็จรูปหรือที่เรียกกันทั่วไปว่าสื่อสำเร็จในปัจจุบันเป็นผลมาจากการนำคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้ในการศึกษา อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางวิทยาการสาขาต่างๆ โดยเฉพาะวิทยาการทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งผลต่อการดำเนินงานในทุกวงการ ดังที่

สุดาพร ลักษณะนียนาวิน ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงและการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมว่า “ ในปัจจุบันเป็นยุคของความเจริญก้าวหน้าทางด้านการศึกษาโทรคมนาคม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้วัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตของคนเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว...การพัฒนาคนที่ถูกวิธีนั้นจะต้องพัฒนาให้สามารถเลือกใช้ หรือสร้างเทคโนโลยีที่เหมาะสมควบคู่ไปกับคุณธรรมและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีด้วย...” (สุดาพร ลักษณะนียนาวิน, 2539, หน้า 67)

โดยเฉพาะในวงการศึกษาก็จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า มีการปฏิรูปสื่อการเรียนการสอน โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าช่วยทำให้การเรียนการสอนเป็นจริง โดยใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ ซึ่งช่วยให้มีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และสามารถเรียนรู้ทั้งในรูปแบบของการศึกษาค้นคว้า การทบทวนบทเรียนได้ทุกเวลา ทุกสถานที่

คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เป็นส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีทางการศึกษา มีการนำเข้ามาเสริมการเรียนรู้ทุกสาขาวิชา ตามลักษณะเฉพาะหรือธรรมชาติของแต่ละวิชาที่แตกต่างกัน เพื่อที่จะแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในวงการศึกษาก็

จากข้อมูลดังกล่าวมาเบื้องต้น ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะสร้างสรรค์และพัฒนาสื่อ และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องสุนทรียภาพทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย ในประเด็นที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อการเรียนและการนำไปใช้กับนักศึกษาในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 ศึกษาประสิทธิภาพของสื่อ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องสุนทรียภาพทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย ระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

1.2.2 ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ ความคงทนในการเรียนรู้ จากการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องสุนทรียภาพทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตเนื้อหา เป็นการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อิงประเภทหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องสุนทรียภาพทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีตัวแปรที่วิจัยดังนี้

1.3.1.1 ตัวแปรต้น เป็น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องสุนทรียภาพทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

1.6.2 การเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง การสอนและการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องสุนทรียภาพทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย ระดับปริญญาตรี ในลักษณะของการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.6.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการด้านความรู้ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการคิดวิเคราะห์ โดยพิจารณาจากคะแนนการตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบอัตนัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.6.4 ความคงทนในการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการเก็บความรู้ ประสบการณ์จากการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้ว 2 สัปดาห์

1.6.5 แบบสำรวจเจตคติ หมายถึง แบบสอบถามความรู้สึกรู้สึกของนักศึกษาที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องสุนทรียภาพทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย ระดับปริญญาตรี

1.6.6 ประสิทธิภาพของสื่อ หมายถึง การหาคุณภาพของสื่อตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยวัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งที่เป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มกลาง กลุ่มใหญ่ คณะเด็กเก่ง กลาง อ่อน ปรากฏเป็นอัตราส่วนระหว่างร้อยละของประสิทธิภาพกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งมาจากทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน 4 แบบฝึกหัด (E_1) กับประสิทธิภาพผลสัมฤทธิ์ ซึ่งได้มาจากคะแนนสอบจากข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (E_2)

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.7.1 ได้สื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบการเรียนการสอนรายวิชาสุนทรียภาพทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย สำหรับใช้ในการผลิตบัณฑิตทางการศึกษาปฐมวัย ทั้งหลักสูตรในมหาวิทยาลัยและโครงการร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตและองค์การบริหารส่วนตำบล กรมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ซึ่งสอดคล้องกับการนโยบายการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีของมหาวิทยาลัยและการปฏิรูปการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ

1.7.2 เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาต่างๆ ของสถาบันทางการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนวิชาชีพครู